

Bruselj, 7. november 2025
(OR. en)

Medinstitucionalne zadeve:

2025/0172 (COD)

2025/0176 (COD)

2025/0177 (COD)

10604/1/25

REV 1

SIMPL 60
ANTICI 68
INDEF 64
MAP 24
CSC 317
ENV 574
COMPET 589
ENT 108
MI 439
CHIMIE 57
CODEC 869
EDA

SPREMNI DOPIS

Št. dok. Kom.: COM(2025) 820 final/2

Zadeva: SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU
Zbirni sveženj za obrambno pripravljenost

Delegacije prejmejo priloženi dokument COM(2025) 820 final/2.

Priloga: COM(2025) 820 final/2

EVROPSKA
KOMISIJA

Strasbourg, 17.6.2025
COM(2025) 820 final/2

SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

Zbirni sveženj za obrambno pripravljenost

{SWD(2025) 820 final}

Zbirni sveženj za obrambno pripravljenost

Evropa se sooča z resno in vse večjo grožnjo. Mir v Evropi lahko zagotovimo le tako, da se pripravimo na odvrčanje tistih, ki nam želijo škodovati. V Evropo so se vrnili zelo intenzivni oboroženi spopadi, mednarodni red, vzpostavljen po drugi svetovni vojni in hladni vojni, pa je postavljen pod vprašaj. Kot je navedeno v Skupni beli knjigi o prihodnosti evropske obrambe Pripravljenost [2030]⁽¹⁾ (v nadaljnjem besedilu: bela knjiga), se bo „v drugi polovici tega desetletja in pozneje [...] vzpostavil nov mednarodni red. Če tega reda ne bomo oblikovali, tako v naši regiji kot zunaj nje, bomo le pasivno sprejeli izid tega tekmovanja med državami z vsemi negativnimi posledicami, ki bi jih to lahko prineslo, vključno z realno možnostjo obsežne vojne“.

V današnjem hitro spreminjajočem se svetu se je spremenilo tudi naše varnostno okolje. Grožnje, s katerimi se soočamo, so večje in bolj globalne ter segajo od močnih organiziranih kriminalnih združb in terorizma do hibridnih groženj, ki jih podžigajo dezinformacije, strah in sabotaže naše kritične infrastrukture, pogosto s strani sovražnih tujih državnih akterjev. Ti neposredno ogrožajo naš način življenja in možnost, da z demokratičnimi procesi odločamo o svoji prihodnosti. Čeprav Unija ni v vojni, se Evropa zaradi zelo intenzivnega konflikta na njenih mejah in agresivne države Rusije sooča z razmerami, ki niso miroljubne, zato naše varnosti in cilja, da zgradimo prihodnost brez prisile in agresije, ne moremo jemati za samoumevna. Videli smo, kako je rusko izsiljevanje z izvozom plina povzročilo negotovosti v oskrbi in izrazite nenadne poraste cen ter kako Rusija namerno napada energetska infrastrukturo v Ukrajini. Naša varnost je odvisna od civilne in vojaške pripravljenosti⁽²⁾.

Glede na ocene ogroženosti, ki jih je pripravilo več obveščevalnih služb EU, se je zmogljivost Rusije za proizvodnjo vojaške opreme izjemno povečala, tako da bi lahko Rusija v naslednjih treh do petih letih imela vojaške zmogljivosti za preskušanje enotnosti zahodnih držav ter učinkovitosti člena 5 Severnoatlantske pogodbe in člena 222 Pogodbe o delovanju Evropske unije. Zato je treba preiti na miselnost obrambne pripravljenosti ter nemudoma okrepiti prizadevanja za ponovno vzpostavitev obrambne pripravljenosti in odvrčanja do leta 2030. V zvezi s tem bi bilo treba obrambno pripravljenost razumeti kot sposobnost držav članic in obrambne industrije Unije, da napovedujejo krize, povezane z obrambo, jih preprečujejo in se nanje odzivajo. Obrambna pripravljenost je odvisna od razpoložljivosti zmogljivosti obrambne industrije, ki so potrebne za pridobitev in vzdrževanje virov, zmogljivosti in infrastrukture, potrebnih za učinkovito in prožno odzivanje na krize, in s tem povezanih ukrepov držav članic ter od odvrčanja morebitnih groženj z verodostojno pripravljenostjo.

Za obnovo evropske obrambe so najprej potrebne obsežne naložbe v daljšem časovnem obdobju, in sicer v duhu solidarnosti in sodelovanja med Unijo in državami članicami ter v okviru strateških zavezništov znotraj Nata in s podobno mislečimi tretjimi državami. Pospešitev dela na vseh področjih, da bi čim prej okrepili evropsko obrambno pripravljenost, je bistvena za zagotovitev, da bo imela Evropa najpozneje do leta 2030 močno in zadostno obrambno držo.

⁽¹⁾ Skupna bela knjiga o prihodnosti evropske obrambe Pripravljenost [2030] (JOIN(2025) 120 final, 19.3.2025).

⁽²⁾ Cilj strategije za unijo pripravljenosti je povečati odpornost EU z zmogljivostmi, potrebnimi za napovedovanje in obvladovanje vseh groženj in nevarnosti. Evropska strategija za unijo pripravljenosti (JOIN(2025) 130 final, 26.3.2025).

Za izgradnjo resnično neodvisne Evrope je treba nujno razviti novo obliko *Pax Europaea* (evropskega miru) za 21. stoletje, ki jo bo oblikovala in upravljala Evropa sama. Zato Unija z ukrepom, kakršnega še ni bilo, državam članicam omogoča, da v okviru načrtov ReArm Europe in Pripravljenost 2030 v naslednjih štirih letih zberejo do 800 milijard EUR za dodatne obrambne izdatke za obrambo miru. Več kot polovica držav članic je zaprosila za aktivacijo nacionalne odstopne klavzule v okviru Pakta za stabilnost in rast ter izkoristila prožnost za znatno povečanje svojih obrambnih izdatkov. V skladu s pozivom Evropskega sveta Evropski komisiji, naj pospeši delo na vseh področjih, da bi v naslednjih petih letih odločno okrepili obrambno pripravljenost Evrope⁽³⁾, se bodo s tem zbirnim svežnjem za obrambno pripravljenost podpirala prizadevanja držav članic za okrepitev obrambne industrijske baze ter splošne obrambne pripravljenosti in prožnosti EU do leta 2030, in sicer z ustvarjanjem potrebnih pogojev za okrepitev začetnih naložb v obrambne zmogljivosti, zagotavljanjem potrebne predvidljivosti za industrijo in zmanjšanjem birokracije.

Pri obsegu potrebnih prizadevanj bi bilo treba upoštevati znatno in kronično nezadostno vlaganje v obrambo v zadnjih desetletjih ter kumulativno vrzel držav članic pri naložbah v obrambo. S primerom težkega artilerijskega streliva je mogoče dobro ponazoriti težave, ki so posledica desetletij nezadostnega vlaganja. Zato bi se države članice v primeru zelo intenzivnega konflikta soočale s kritičnim pomanjkanjem. Poleg tega so se že tako omejene zaloge nadalje izčrpale zaradi vojaške podpore Ukrajini. Zaradi majhnega povpraševanja so se proizvodne zmogljivosti evropske obrambne tehnološko-industrijske baze v zadnjih desetletjih znatno zmanjšale, kar močno omejuje zmogljivost držav članic za hitro obnovo zalog ter ponovno vzpostavitev verodostojne in zanesljive obrambne drže.

Resnično delujoč trg EU za obrambno opremo, ki inovacije in konkurenčnost postavlja v središče prenove Evrope, je najučinkovitejši način, da države članice obnovijo zaloge orožja in okrepijo svojo pripravljenost na konflikte. Ponuja namreč tri ključne prednosti. Prvič, državam članicam omogoča sprostitev ekonomije obsega, s čimer lahko izkoristijo prednosti širokega in stabilnejšega obrambnega trga. Drugič, z olajšanjem dostopa do vseh dobaviteljev EU zmanjšuje odvisnost držav članic od dobaviteljev iz tretjih držav, kar je pomembna prednost v današnjem geopolitičnem okolju in zagotavlja dolgoročno strateško neodvisnost Unije. Tretjič, podpira konkurenčnost evropske obrambne tehnološko-industrijske baze z zagotavljanjem, da obrambni izdatki prispevajo k rasti in razvoju celotne industrije v Evropi.

Sedanje regulativno okolje Unije, ki je bilo oblikovano v obdobju miru, ni v celoti prilagojeno cilju glede razvoja potrebnih zmogljivosti in vojaške pripravljenosti za verodostojno odvratanje oborožene agresije ter omogočanja učinkovite in hitre izvedbe zgoraj navedenih potrebnih velikih naložb. Več zakonodajnih aktov EU, ki se ne nanašajo posebej na obrambo, ne spodbuja dolgoročnih naložb evropske obrambne tehnološko-industrijske baze v obrambne zmogljivosti, ki so potrebne za odvratanje groženj ter zagotavljanje varnosti Unije in njenih državljanov. Evropska obrambna tehnološko-industrijska baza je zelo specifičen sektor, katerega glavni cilj ni izključno gospodarski. Osredotočena je na potrebe oboroženih sil držav članic, pri čemer pravočasno, v potrebnem obsegu in po konkurenčnih cenah zagotavlja zahtevano raven tehnične zmogljivosti. Regulativni okvir Unije bi moral biti primeren za cilj glede obrambne pripravljenosti ter državam članicam omogočati, da vlagajo, gradijo, izvajajo raziskave in zagotavljajo visokokakovostne proizvode in storitve, odobravajo projekte ter pospešeno in prožno naročajo, hkrati pa upoštevajo visoke raziskovalne, okoljske in socialne standarde, zaradi

⁽³⁾ Sklepi Evropskega sveta z dne 20. marca 2025.

katerih je Evropska unija na teh področjih vodilna v svetu. Za pospešitev povečanja proizvodnje evropske obrambne industrije, da bi hitro dosegli ravni proizvodne zmogljivosti, ki so potrebne za pripravo na zelo intenzivne konflikte in s tem za odvrčanje od njih, je treba znatno poenostaviti postopke ter odpraviti regulativna in upravna bremena v vseh sektorjih.

Poleg tega so ta obsežna prizadevanja priložnost za modernizacijo oboroženih sil držav članic in povečanje naložb evropske obrambne tehnološko-industrijske baze. Upoštevati je treba pospešen razvoj vojaške tehnologije in tveganje hitre zastarelosti, kot je razvidno iz sedanje zelo intenzivne ruske agresije v Ukrajini in prodora prelomnih tehnologij v obrambne dobavne verige. Da bi zagotovili, da bodo naložbe v obrambo kos izzivom prihodnosti, in sprostili inovacijski potencial evropske obrambne tehnološko-industrijske baze, je treba spodbuditi inovacijske cikle, zlasti z nadaljnjo poenostavitvijo in pospešitvijo postopkov za skupne raziskave in razvoj v okviru Evropskega obrambnega sklada⁽⁴⁾. Poleg tega je podpora zagonskim podjetjem in podjetjem v razširitveni fazi ključna za spodbujanje inovacij in konkurenčnosti v EU, zlasti z odprtjem Pospeševalca Evropskega sveta za inovacije (EIC), platforme za strateške tehnologije za Evropo (STEP) in evropskega sklada za podjetja v razširitveni fazi za tehnologije z dvojno rabo in obrambne tehnologije.

Pri krepitvi evropske obrambne tehnološko-industrijske baze je treba bolj upoštevati dvojno rabo ključnih tehnologij in materialov. Digitalna tehnologija, napredna elektronika, povezljivost ali kemikalije – vse to so ključni elementi agende Unije za konkurenčnost in njene obrambne odpornosti. V strategiji za unijo pripravljenosti je poudarjeno, da mora EU vidike dvojne rabe vključiti v vse svoje naložbe v infrastrukturo in načrtovanje zmogljivosti, kot so vojaška mobilnost, množične evakuacije, varne komunikacije in povezljivost, pomorska varnost, kibernetске zmogljivosti ter vesoljska sredstva in storitve. Da bi spodbudili tovrstne sinergije med civilnimi in obrambnimi inovacijami ter zagotovili razvoj kritičnih vrednostnih in dobavnih verig, se bodo ukrepi za poenostavitev, sprejeti v okviru te pobude, po potrebi uporabljali za tehnologije in materiale z dvojno rabo.

Komisija v tem sporočilu na podlagi izkušenj in prispevkov iz obsežnih javnih posvetovanj predlaga ambiciozne predloge za poenostavitev zakonodaje in programov, ki se nanašajo posebej na obrambo, ter zakonodaje, ki se ne nanaša posebej na obrambo, da bi odpravili regulativne ovire ter spodbujali obrambno pripravljenost EU in krepitev industrije. V tem sporočilu so predstavljene tudi jasnejše razlage razpoložljivih odstopanj v zakonodaji EU, ki jih države članice morda ne izkoriščajo v celoti.

1. Zakonodaja EU na področju obrambe in programi za obrambno industrijo

Javna naročila za obrambo

Namen direktive o javnih naročilih za obrambo in občutljivo varnostno opremo⁽⁵⁾ je zagotoviti pogoje za delovanje trga EU za obrambne proizvode. Vendar deležniki pogosto

⁽⁴⁾ Uredba (EU) 2021/697 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2021 o vzpostavitvi Evropskega obrambnega sklada ter razveljavitvi Uredbe (EU) 2018/1092 (UL L 170, 12.5.2021, str. 149).

⁽⁵⁾ Direktiva 2009/81/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o usklajevanju postopkov za oddajo nekaterih naročil gradenj, blaga in storitev, ki jih oddajo naročniki na področju obrambe in varnosti, ter spremembi direktiv 2004/17/ES in 2004/18/ES (UL L 216, 20.8.2009, str. 76).

menijo, da so postopki iz navedene direktive preveč zapleteni in obremenjujoči, zaradi česar so potrebni nesorazmerni viri držav članic. Zato je treba določbe Direktive poenostaviti, hkrati pa zagotoviti uresničevanje njenih ciljev, zlasti z omogočanjem bolj racionaliziranih in učinkovitih postopkov za javna naročila za obrambo. To bo državam članicam omogočilo, da se bodo osredotočile na najbolj kritične pogodbe, učinkoviteje dodeljevale vire in zmanjšale upravno breme za industrijo.

Čeprav je celovita revizija Direktive načrtovana za leto 2026, bi bilo treba pravila o javnem naročanju poenostaviti že zdaj, da bi se obravnavala nujnost in prednostna naloga Evrope pri obnovi obrambe, zagotovila večja prožnost pri skupnih javnih naročilih več držav članic in spodbudilo javno naročanje inovativnih rešitev, potrebnih za doseganje obrambne pripravljenosti do leta 2030. Razpoložljivost pogodb o javnih naročilih in dolgoročna predvidljivost povpraševanja sta najpomembnejša dejavnika za industrijo, da poveča svoje proizvodne zmogljivosti in doseže cilje glede obrambne pripravljenosti. Komisija v ta namen predlaga zvišanje pragov za uporabo Direktive na 900 000 EUR za javna naročila blaga in storitev. S tem bo iz področja uporabe Direktive izvzeto znatno število manjših naročil, ki imajo zanemarljiv vpliv na notranji trg, hkrati pa se bo zaradi manjšega upravnega in gospodarskega bremena izboljšala gospodarska učinkovitost za države članice in prosilce.

Nizki in razdrobljeni obrambni izdatki držav članic za inovacije negativno vplivajo na nastajajoče prelomne tehnologije, ki so bistvene za prihodnje obrambne zmogljivosti. Olajšanje javnega naročanja inovativnih rešitev bo prispevalo k preoblikovanju obrambe s prelomnimi inovacijami, saj se zaradi novih tehnologij temeljito spreminja narava vojskovanja na več področjih (npr. umetna inteligenca, računalništvo v oblaku in kvantno računalništvo, napredna in varna povezljivost, avtonomni sistemi). Nova možnost neposrednega javnega naročanja inovativnih proizvodov in storitev, ki izhajajo iz vzporednih in konkurenčnih raziskovalnih projektov, ki jih naročajo države članice, je primerna za najbolj pionirske raziskovalne in razvojne projekte, pri katerih ob začetku javnega naročanja raziskav in razvoja ni mogoče opredeliti pričakovanih rezultatov. Skupaj s hitrejšimi pogoji za javno naročanje inovativnih rešitev in skupne projekte, med drugim z uvedbo poenostavljenega postopka partnerstva za inovacije in pojasnili o javnem naročanju rezultatov projektov, financiranih v okviru Evropskega obrambnega sklada, bo podpirala nemoten prehod z raziskav na javno naročanje, kar bo državam članicam omogočilo, da hitro izkoristijo inovativne rešitve, razvite s temi projekti.

Zaradi zahtevnega tempa, v katerem morajo države članice zdaj obnoviti svoje zaloge, je treba uporabiti tudi že razpoložljive obrambne izdelke. Da bi države članice lahko hitro naročile identično takoj razpoložljivo opremo, bi bilo treba postopek s pogajanjem brez predhodne objave obvestila o naročilu začasno razširiti na skupna javna naročila in vzdrževanje. To bi državam članicam omogočilo, da združujejo vire in izkoriščajo ekonomijo obsega za hitro pridobivanje opreme in zmogljivosti. S tem se dopolnjuje obstoječa prožnost iz Direktive za nujnost zaradi krize, kar zajema škodljive dogodke, ki se pričakujejo v prihodnosti⁽⁶⁾, vključno z zelo intenzivnimi konflikti na mejah EU ter verodostojnimi grožnjami za varnost Unije in njenih držav članic.

Dodatna prožnost v okvirnih sporazumih s podaljšanim trajanjem do deset let in odprtostjo za druge države članice, kot je predlagano v uredbi o programu za evropsko obrambno

⁽⁶⁾ Opredelevitev pojma „kriza“ v členu 1(10) Direktive 2009/81/ES vključuje scenarije, v katerih je „škodljiv dogodek obravnavan kot neposredna nevarnost“.

industrijo (EDIP)⁽⁷⁾, bo državam članicam pomagala, da hitreje, ob nižjimi stroških in z večjo interoperabilnostjo dosežejo svoje cilje glede zmogljivosti. Komisija poziva države članice, naj nujno pregledajo svoja nacionalna pravila o javnem naročanju, da bi odpravile dodatna bremena za udeležence v postopkih javnega naročanja (čezmerno prenašanje zakonodaje). Z odpravo obveznosti statističnega poročanja za države članice se bo zmanjšala birokracija, uporaba direktive o energijski učinkovitosti⁽⁸⁾ v obrambnem sektorju pa bo pojasnjena v oceni Direktive leta 2026.

Prenosi obrambnih proizvodov znotraj EU

Hitri prenosi obrambnih proizvodov znotraj Unije so bistveni za mobilizacijo vseh industrijskih in tehnoloških zmogljivosti v Uniji ter doseganje sinergij, ekonomije obsega in inovacij ter zagotavljanje zanesljivosti oskrbe. Deležniki v javnem posvetovanju so opozorili na neusklajenost nadzornih sistemov držav članic in nezadostno uporabo splošnih dovoljenj za prenos (ki so ključno orodje za poenostavitev⁽⁹⁾, predvideno v Direktivi) ter pozvali k odpravi zapletenosti in zamud, povezanih z nadzorom prenosov znotraj EU. Opozorili so tudi na ozka grla zaradi pomanjkanja pravočasnih odobritev prenosov pri izvajanju projektov Evropskega obrambnega sklada in velikega bremena upravljanja več nacionalnih dovoljenj za končnega uporabnika ali drugih oblik prepovedi omejitev prenosov znotraj EU.

Komisija bo v zvezi s pristojnostmi, opredeljenimi v Pogodbah, tesno sodelovala z državami članicami, da bi poenostavila prenose obrambnih proizvodov oboroženim silam držav članic, prenose v dobavnih verigah in prenose v okviru projektov, ki jih financira EU, ter upravljanje dovoljenj za končnega uporabnika. Predlagane spremembe bodo znatno zmanjšale zamude pri izvajanju projektov in birokracijo za udeležence projektov Evropskega obrambnega sklada. Države članice lahko iz obveznosti predhodne odobritve izvzamejo dodatne kategorije prenosov, pri čemer se jih spodbuja, naj razširijo uporabo splošnih dovoljenj za prenos ter naj razširijo in uskladijo področje njihove uporabe. Razširitev ugodnosti splošnih dovoljenj za prenos na prenose, ki jih izvajajo certificirana podjetja, bo spodbudila certificiranje podjetij in trdne programe skladnosti pri nadzoru prenosov znotraj EU, hkrati pa znatno zmanjšala njihovo upravno breme. Da bi olajšali čezmejne transakcije v dobavnih verigah in pospešili povečanje proizvodnje v skladu z direktivo o prenosih obrambnih proizvodov znotraj EU⁽¹⁰⁾, Komisija poziva države članice, naj se vzdržijo omejitev prenosov znotraj EU za sestavne dele, ki bodo vgrajeni v končni proizvod v drugi državi članici in jih ni mogoče ponovno izvoziti ločeno, vsaj z izvajanjem načela *de minimis*, ki ga nekatere države članice že uporabljajo. Nazadnje Komisija predlaga poenostavitev obveznosti poročanja za nematerialne prenose tehnologije.

⁽⁷⁾ Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi programa za evropsko obrambno industrijo ter okvira ukrepov za zagotovitev pravočasne razpoložljivosti in dobave obrambnih proizvodov (EDIP) (COM(2024) 150 final, 5.3.2024).

⁽⁸⁾ Direktiva (EU) 2023/1791 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. septembra 2023 o energetske učinkovitosti in spremembi Uredbe (EU) 2023/955 (prenovitev) (UL L 231, 20.9.2023, str. 1).

⁽⁹⁾ Splošna dovoljenja za prenos omogočajo, da se predhodni nadzor (nadzor pred prenosom) nadomesti z naknadnim nadzorom (nadzorom po prenosu). Ta sprememba običajno omogoča, da se prenos izvede v enem do treh dneh. Nasprotno pa se lahko povprečen čas, ki ga nadzorni organi potrebujejo za predhodno obdelavo enostavnega posameznega dovoljenja za prenos, na grobo oceni na približno 6–7 tednov, pri čemer postopki odobritve pogosto trajajo precej dlje.

⁽¹⁰⁾ Člen 4(8) Direktive 2009/43/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 6. maja 2009 o poenostavitvi pogojev za prenose obrambnih proizvodov znotraj Skupnosti (UL L 146, 10.6.2009, str. 1).

Evropski obrambni sklad

Evropski obrambni sklad je edini instrument EU, ki podpira skupne raziskave in razvoj na področju obrambe. Vmesna ocena sklada, ki jo je opravila Komisija, in obsežna posvetovanja z deležniki so potrdili njegovo splošno učinkovitost in ustreznost, hkrati pa poudarili potrebo po nadaljnji poenostavitvi postopkov in zmanjšanju upravnih bremen. Komisija zato predlaga dodatno prožnost pri izvajanju Evropskega obrambnega sklada.

Komisija predlaga, da se pojasnijo in poenostavijo merila za oddajo za ocenjevanje predlogov, ter uvaja možnost izbire le najustreznejših meril za oddajo na podlagi ciljev razpisov za zbiranje predlogov, s čimer bi postopek ocenjevanja postal hitrejši, prožnejši in manj obremenjujoč. Možnost izvajanja Evropskega obrambnega sklada prek letnih ali večletnih delovnih programov, skupaj s pojasnitvijo pravil o neposrednih oddajah naročil ter širšimi možnostmi za posredno upravljanje, bo zagotovila večjo prožnost in predvidljivost pri načrtovanju in izvajanju projektov Evropskega obrambnega sklada s postopkom prožnega upravljanja in zmanjšanimi upravnimi bremenmi. Komisija poleg predloga za četrto področje naložb v obrambne tehnologije v okviru platforme za strateške tehnologije za Evropo (platforma STEP)⁽¹¹⁾ predlaga poenostavitve pri predkomercialnem naročanju in pravicah do dostopa sofinancirajočih držav članic do rezultatov razvojnih projektov, da bi se iz tega izhajajoči projekti Evropskega obrambnega sklada začeli izvajati čim prej, s čimer bi se spodbudile inovacije in prelomne tehnologije za obrambo.

Komisija bo uvedla tudi dodatne ukrepe za pospešitev ocenjevanja predlogov ter skrajšanje časa za podpis sporazumov o dodelitvi nepovratnih sredstev in izdajo plačil, kot so višja stopnja oddaje naročil podizvajalcem (nad 30 %), podaljšanje veljavnosti ocen nadzora lastništva za upravičence z 18 na vsaj 36 mesecev in uvedba standardne klavzule o prepovedi ponovnega prenosa. Da bi se odzvali na pozive deležnikov k uvedbi preprostega in varnega sistema za izmenjavo zaupnih in občutljivih informacij, se na ravni Komisije, držav članic in industrije postopoma uvaja sistem SUE (*Secret de l'Union Européenne*), da bi bile vse države članice z njim opremljene v začetku leta 2026, ko bodo države članice dokončale potrebne postopke akreditacije in sprejetja, medtem ko se proučuje vzpostavitev zaupnega oblaka za izmenjavo informacij do stopnje tajnosti RESTREINT UE/EU RESTRICTED pri izvajanju obrambnih zaupnih projektov. Poenostavitve, uvedene s tem zbirnim svežnjem, se lahko uporabljajo retroaktivno za že obstoječe projekte Evropskega obrambnega sklada.

V skladu z belo knjigo, ki poziva k povečanju sodelovanja Ukrajine pri ukrepih Evropskega obrambnega sklada ter okrepljenemu sodelovanju med EU in Ukrajino, bi morali stroški za dejavnosti preizkušanja, ki se izvajajo v Ukrajini, postati upravičeni do financiranja iz Evropskega obrambnega sklada. To bi evropski obrambni tehnološko-industrijski bazi omogočilo uporabo aktivnih vojnih razmer v Ukrajini v smislu preizkušanja (zmogljivosti hitrega preizkušanja, 24-urno preizkušanje in preizkušanje na bojišču), kar bi omogočilo, da se hitre povratne informacije o sedanjem sodobnem vojskovanju vključijo v razvoj obrambnih tehnologij in proizvodov.

⁽¹¹⁾ Uredba (EU) 2024/795 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. februarja 2024 o vzpostavitvi platforme za strateške tehnologije za Evropo (platforma STEP) in spremembi Direktive 2003/87/ES ter uredb (EU) 2021/1058, (EU) 2021/1056, (EU) 2021/1057, (EU) št. 1303/2013, (EU) št. 223/2014, (EU) 2021/1060, (EU) 2021/523, (EU) 2021/695, (EU) 2021/697 in (EU) 2021/241 (PE/11/2024/REV/1, UL L, 2024/795, 29.2.2024).

2. Zakonodaja in programi EU, ki niso povezani z obrambo

Odprava ozkih grl in polno izkoriščanje poti za izboljšanje obrambne pripravljenosti

Postopki izdaje dovoljenj za naložbe v obrambno industrijo in dejavnosti obrambne pripravljenosti so pogosto predolgi in obremenjujoči. Da bi jih pospešili, je bistveno zagotoviti, da postopki za presojo vplivov na okolje in skladnost z okoljsko zakonodajo (npr. o urbanističnem/prostorskem načrtovanju, presoji vplivov na okolje, hrupu, varstvu habitatov in ptic, gospodarjenju z vodnimi viri in ravnanju z odpadki) prispevajo k doseganju obrambne pripravljenosti v sedanjih razmerah. Ti postopki, sprejeti v obdobju miru, morajo zdaj omogočati hitre postopke izdaje dovoljenj, prilagojene nujnim potrebam glede obrambne pripravljenosti, da bi omogočili obsežno in hitro povečanje naložb v obrambno industrijo in dejavnosti obrambne pripravljenosti, v zvezi s katerimi je potrebna okrepljena prožnost in ki so bistvene za obravnavanje nastajajočih varnostnih potreb.

Medtem ko so za dovoljenja odgovorne države članice, so v pravu Unije določena nekatera pravila v zvezi z njimi, med drugim tudi presoje vplivov na okolje. Bistveno je racionalizirati, poenostaviti in pospešiti celotne postopke izdaje dovoljenj za naložbe v obrambno industrijo in dejavnosti obrambne pripravljenosti, hkrati pa pravočasneje zagotoviti standarde varstva okolja in ljudi v Uniji. To je mogoče doseči z vzpostavitvijo hitrih in prednostnih nacionalnih postopkov izdaje dovoljenj z enotno kontaktno točko za industrijo, katerih namen je zmanjšati upravna bremena in pospešiti postopek izdaje dovoljenj za dejavnosti obrambne pripravljenosti. Komisija je na zahtevo držav članic pripravljena zagotoviti svetovanje in krepitev zmogljivosti pri vzpostavitvi ureditve za hitro izdajo dovoljenj.

Temeljnega pomena je zagotavljanje visokih standardov varstva okolja in varovanja zdravja ljudi z uporabo okoljske zakonodaje Unije ob hkratnem zagotavljanju cilja glede obrambne pripravljenosti do leta 2030. Čeprav večina aktov okoljske zakonodaje Unije vključuje odstopanja za javne cilje, različne razlage in izvajanje v državah članicah povzročajo zapletenost in negotovosti v zvezi z veljavnimi pravili o naložbah v obrambo. Komisija pojasnjuje, da lahko države članice uporabijo obstoječa odstopanja v različnih zakonodajnih aktih Unije⁽¹²⁾, določena za „prevladujoč javni interes“, „javno varnost“ ali „krizo“, da v področje njihove uporabe vključijo obrambno pripravljenost, ki zajema industrijske in vladne naložbe v obrambo ter dejavnosti obrambne pripravljenosti. Pri uporabi izravnalnih ali blažilnih ukrepov bi morali ti ukrepi zagotoviti cilje zakonodaje in biti sorazmerni glede vidikov obrambne pripravljenosti, da bi bilo mogoče cilj glede obrambne pripravljenosti do leta 2030 doseči pravočasno. Direktiva o presoji vplivov na okolje⁽¹³⁾ vključuje izjemo za projekte, bistvene za obrambne namene, ki se lahko

⁽¹²⁾ Na primer tista iz direktive o habitatih (Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (UL L 206, 22.7.1992, str. 7)), okvirne direktive o vodah (Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2000/60/ES z dne 23. oktobra 2000 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti na področju vodne politike (UL L 327, 22.12.2000, str. 1)), direktive o pticah (Direktiva 2009/147/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. novembra 2009 o ohranjanju prosto živečih ptic (kodificirana različica) (UL L 20, 26.1.2010, str. 7)) in uredbe o pošiljkah odpadkov (Uredba (EU) 2024/1157 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. aprila 2024 o pošiljkah odpadkov, spremembi uredb (EU) št. 1257/2013 in (EU) 2020/1056 in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1013/2006 (PE/84/2023/REV/1, UL L, 2024/1157, 30.4.2024)).

⁽¹³⁾ Direktiva 2011/92/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o presoji vplivov nekaterih javnih in zasebnih projektov na okolje (kodificirano besedilo) (UL L 26, 28.1.2012, str. 1).

uporabljajo tudi za projekte in dejavnosti obrambne pripravljenosti. Poleg tega direktiva o odpadni električni in elektronski opremini⁽¹⁴⁾ ter direktiva o omejevanju nevarnih snovi⁽¹⁵⁾ vsebujeta izjemo za vojaške namene, ki zajema cilj glede obrambne pripravljenosti.

Pravni red Unije na področju kemikalij je ključnega pomena za ohranjanje visoke ravni varovanja zdravja ljudi in varstva okolja, saj omogoča prosti pretok snovi na notranjem trgu, hkrati pa upošteva tudi socialno-ekonomske koristi. Ohranjanje visoke ravni varnosti pri delu in dobrih delovnih pogojev je ključno tudi za povečanje privlačnosti obrambnega sektorja kot zaposlitvene možnosti, hkrati pa zagotavlja, da je cilje glede obrambne pripravljenosti mogoče učinkovito doseči.

Trenutno v pravnem redu Unije na področju kemikalij ni izrecno predvidena zgodnja ocena vpliva na obrambno industrijo v postopkih prepovedi ali omejevanja kemičnih snovi v zvezi z uredbo o registraciji, evalvaciji, avtorizaciji in omejevanju kemikalij (REACH)⁽¹⁶⁾. Komisija ugotavlja, da je možnost izjeme v interesu obrambe v uredbi REACH že določena, vendar se v nekaterih državah članicah ta izjema v interesu obrambe uporablja restriktivno. Poleg tega se ta izjema uporablja *ad hoc*, kar ni v skladu s ciljem obrambne pripravljenosti do leta 2030 in zahtevami za nujno povečanje proizvodnje za potrebe obrambe do leta 2030. Komisija zato predlaga razširitev pogojev za uporabo nacionalne izjeme v skladu z uredbo REACH in spodbuja države članice, naj v celoti izkoristijo njen potencial za obrambne potrebe, vključno z dejavnostmi obrambne pripravljenosti. Cilj prihodnje poenostavitve uredbe REACH, ki jo bo izvedla Komisija, je izrecno vključiti cilj glede obrambne pripravljenosti in zagotoviti celovito oceno pomislekov glede obrambe, vključno s posrednimi vplivi na obrambne dobavne verige. To bi omogočilo, da se lahko cilj glede obrambne pripravljenosti, vključno s posrednimi vplivi na obrambne dobavne verige, oceni zgodaj in v celoti. Za zagotovitev skladnosti v celotnem pravnem redu Unije na področju kemikalij se podobna izjema predlaga v uredbi o razvrščanju, označevanju in pakiranju snovi ter zmesi⁽¹⁷⁾ in uredbi o biocidnih proizvodih⁽¹⁸⁾. Kar zadeva uredbo o obstojnih organskih onesnaževalih⁽¹⁹⁾, s katero se izvaja Stockholmska konvencija, Komisija predlaga, da bi bilo treba potrebe glede obrambne pripravljenosti obravnavati v pripravljalnih fazah EU, preden se prepovedi ali omejitve določijo na mednarodni ravni v Konvenciji, saj se lahko v tej fazi upoštevajo morebitne izjeme. Poleg tega lahko države članice uporabijo izjeme od zahtev glede poročanja, da zaščitijo občutljive informacije na podlagi nacionalnih varnostnih interesov ali varnostnih interesov Unije.

⁽¹⁴⁾ Direktiva 2002/96/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. januarja 2003 o odpadni električni in elektronski opremini (OEEO) (UL L 37, 13.2.2003, str. 24).

⁽¹⁵⁾ Direktiva 2011/65/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 8. junija 2011 o omejevanju uporabe nekaterih nevarnih snovi v električni in elektronski opremini (UL L 37, 13.2.2003, str. 19).

⁽¹⁶⁾ Uredba (ES) št. 1907/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. decembra 2006 o registraciji, evalvaciji, avtorizaciji in omejevanju kemikalij (REACH) ter o ustanovitvi Evropske agencije za kemikalije in o spremembi Direktive 1999/45/ES ter o razveljavitvi Uredbe Sveta (EGS) št. 793/93 in Uredbe Komisije (ES) št. 1488/94 ter Direktive Sveta 76/769/EGS in direktiv Komisije 91/155/EGS, 93/67/EGS, 93/105/ES in 2000/21/ES (UL L 396, 30.12.2006, str. 1).

⁽¹⁷⁾ Uredba (ES) št. 1272/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2008 o razvrščanju, označevanju in pakiranju snovi ter zmesi, o spremembi in razveljavitvi direktiv 67/548/EGS in 1999/45/ES ter spremembi Uredbe (ES) št. 1907/2006 (UL L 353, 31.12.2008, str. 1).

⁽¹⁸⁾ Uredba (EU) št. 528/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2012 o dostopnosti na trgu in uporabi biocidnih proizvodov (UL L 167, 27.6.2012, str. 1).

⁽¹⁹⁾ Uredba (EU) 2019/1021 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. junija 2019 o obstojnih organskih onesnaževalih (prenovitev) (PE/61/2019/REV/1, UL L 169, 25.6.2019, str. 45).

Obrambna industrija in oborožene sile morajo v okviru krepitve proizvodne zmogljivosti obrambne industrije Unije, da bi lahko pridobili kritične zmogljivosti, ki jih trenutno nimajo, hitro, prožno in stroškovno učinkovito uvažati obrambno opremo, sestavne dele in surovine iz tretjih držav. V ta namen Komisija spodbuja države članice, naj v celoti izkoristijo možnost opustitve uvoznih dajatev na določeno orožje in vojaško opremo, ki ju iz tretjih držav uvozijo organi za vojaško obrambo ali se uvažata v njihovem imenu⁽²⁰⁾. Poleg tega bi se lahko opustitev dajatev, ki se uporabljajo za nekatere industrijske proizvode, surovine, polizdelke ali sestavne dele, uvožene iz tretjih držav⁽²¹⁾, v okviru sheme avtonomnih tarifnih opustitev in kvot uporabila tudi za izboljšanje konkurenčnosti obrambnega sektorja, s čimer bi se okrepila obrambna pripravljenost Unije, hkrati pa bi se še naprej čim bolj spodbujala in krepila domača zmogljivost, zlasti na področju surovin.

Potencial nekaterih tehnologij, kot je umetna inteligenca, za prevlado na področju obrambe je pomembna prednost, ki jo je nujno treba okrepiti na evropski ravni. Akt Evropske unije o umetni inteligenci⁽²²⁾ spodbuja razvoj sistemov umetne inteligence na podlagi pristopa, ki temelji na tveganju, in uvaja pravila, sorazmerna s tveganji. Ne ureja niti raziskav pred dajanjem na trg na vseh področjih, vključno z obrambo, niti razvoja in uporabe umetne inteligence za izključno vojaške in obrambne namene ali namene nacionalne varnosti. Komisija opozarja, da lahko države članice vzpostavijo regulativne peskovnike, ki lahko podpirajo prožen in hiter razvoj umetnointeligenčnih sistemov velikega tveganja, pomembnih za vojaške in obrambne namene, da se omogočita pravno varen razvoj in preizkušanje.

Spodbujanje javnih in zasebnih naložb v obrambni sektor

Brez poseganja v člen 346 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU) se pravila o konkurenci uporabljajo za obrambo in prispevajo k boljšemu delovanju notranjega trga. Hkrati to ne bi smelo ovirati nujne okrepitve sektorja, njegovega prispevka k cilju „obrambne pripravljenosti do leta 2030“ in zmožnosti držav članic, da se učinkovito odzovejo na izzive vse slabših geopolitičnih razmer. Komisija pri izvrševanju pravil o konkurenci (združitve, protimonopolna politika in nadzor državnih pomoči) ustrezno upošteva posebnosti obrambne industrije in evropskega trga za obrambno opremo ter njegov prispevek k cilju glede obrambne pripravljenosti.

Cilj ureditve Evropske unije za nadzor **združitev** je ohraniti dobro delujoče trge, tudi v obrambnem sektorju. Obrambna pripravljenost evropske industrije je močno odvisna od konkurenčnih trgov, ki lahko zagotovijo najsodobnejšo tehnologijo in inovacije ter ustrezno in prožno proizvodno zmogljivost, hkrati pa zagotavljajo, da koncentracije ne bodo privedle do ravni tržne moči, zaradi katere so bodo verjetno zvišali stroški za proračune držav članic. Komisija, ki bo v okviru tekočega pregleda smernic o združitvah ustrezno upoštevala spremenjeno varnostno in obrambno okolje, zbira prispevke

⁽²⁰⁾ Uredba Sveta (EU) 2021/2278 z dne 20. decembra 2021 o opustitvi dajatev skupne carinske tarife iz člena 56(2), točka (c), Uredbe (EU) št. 952/2013 za nekatere kmetijske in industrijske proizvode ter razveljavitvi Uredbe (EU) št. 1387/2013 (UL L 466, 29.12.2021, str. 1, kakor je bila spremenjena).

⁽²¹⁾ Sporočilo Komisije o avtonomnih tarifnih opustitvah in kvotah (UL C 363, 13.12.2011, str. 6).

⁽²²⁾ Uredba (EU) 2024/1689 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. junija 2024 o določitvi harmoniziranih pravil o umetni inteligenci in spremembi uredb (ES) št. 300/2008, (EU) št. 167/2013, (EU) št. 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1139 in (EU) 2019/2144 ter direktiv 2014/90/EU, (EU) 2016/797 in (EU) 2020/1828 (Akt o umetni inteligenci) (PE/24/2024/REV/1, UL L, 2024/1689, 12.7.2024).

deležnikov, da bi te vidike učinkovito obravnavala. Zlasti bo ocenila splošne koristi izboljšane obrambe in varnosti v Uniji, ki vodijo k učinkovitosti.

Kar zadeva **protimonopolno politiko**, je Komisija pripravljena evropski industriji zagotoviti smernice o projektih sodelovanja podjetij v obrambnem sektorju, zlasti kadar je tako sodelovanje potrebno za povečanje proizvodnje ali kadar posamezna podjetja sicer ne bi bila sposobna sama razviti ali izdelati proizvoda. To lahko velja tudi za skupna javna naročila surovin, ki jih izvajajo obrambna podjetja. Komisija bo pri ocenjevanju takih sporazumov upoštevala tudi doseženo učinkovitost, vključno z na primer pozitivnimi učinki takega sodelovanja v smislu obrambne pripravljenosti in odpornosti obrambnih dobavnih verig in notranjega trga.

Znatne javne in zasebne naložbe so bistvene za okrepitev industrije, da bi dosegli cilj EU glede obrambne pripravljenosti do leta 2030. V okviru teh prizadevanj lahko države članice izkoristijo priložnosti, ki jih ponuja vmesni pregled kohezijskih sredstev, za podporo zmogljivostim obrambne industrije in vojaški mobilnosti⁽²³⁾. Kot je poudarjeno v sporočilu NextGenerationEU – pot do leta 2026⁽²⁴⁾, lahko sredstva iz svojih načrtov za okrepanje in odpornost uporabijo tudi za kapitalske injekcije v nacionalne spodbujevalne banke in institucije ter za prispevke za programe EU za satelitske komunikacije in za program za evropsko obrambno industrijo (EDIP). Da bi omogočili prispevke za program EDIP, je treba zelo hitro dokončati tekoče zakonodajne dialoge in vstaviti omogočitveno določbo. Te dodatne možnosti za uporabo sredstev EU za obrambo dodatno krepijo obseg razpoložljivih sredstev in s tem razloge za odpravo nepotrebnih ovir ali upravnih bremen za učinkovito izvajanje naložb v obrambo.

V tem okviru, prvič, državni ukrepi za podporo naložbam v splošno infrastrukturo, kot so razširitev železniških predorov ali okrepitev cestnih ali železniških mostov za vzpostavitev koridorjev mobilnosti, ne pomenijo državne pomoči, saj gre za dejavnosti na javnem področju, povezane z izvajanjem državnih pristojnosti. Enako velja za funkcije oboroženih sil držav članic, ki na splošno prav tako spadajo med dejavnosti na področju javne politike. Državam članicam teh ukrepov ni treba prijaviti Komisiji.

Drugič, v sedanjih razmerah obstajata prepričljiv interes Unije in nacionalni interes za povečanje proizvodnje za potrebe obrambe, pri čemer je bilo ugotovljeno, da se udeleženci na trgu zaradi številnih objektivnih dejavnikov (npr. razdrobljeni trgi javnih naročil, negotovost povpraševanja skozi čas, dostop do financiranja) na to potrebo niso odzvali dovolj pravočasno. Zato se lahko za posebni primer ukrepov **državne pomoči** za podporo naložbam v proizvodne zmogljivosti za obrambne proizvode in storitve običajno šteje, da podpira bistvene varnostne interese, ne da bi negativno vplival na pogoje konkurence na notranjem trgu, in bi zato spadal na področje uporabe člena 346 PDEU. Kadar se za ukrepe državne pomoči uporablja člen 346 PDEU, državam članicam teh ukrepov ni treba prijaviti Komisiji. V skladu s členom 346 PDEU in z njim povezano sodno prakso se nujnost in sorazmernost nacionalnih ukrepov za zaščito bistvenih varnostnih interesov proučita za vsak tak ukrep posebej, in sicer ob upoštevanju njegovega okvira in učinkov. Zato taka ugotovitev v zvezi z ukrepi državne pomoči ne posega v presojo uporabe

⁽²³⁾ Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi uredb (EU) 2021/694, (EU) 2021/695, (EU) 2021/697, (EU) 2021/1153, (EU) 2023/1525 in (EU) 2024/795 glede spodbujanja naložb, povezanih z obrambo, v proračunu EU za izvedbo načrta za ponovno oborožitev Evrope ReArm Europe (COM(2025) 188 final, 22.4.2025).

⁽²⁴⁾ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu NextGenerationEU – pot do leta 2026 (COM(2025) 310 final, 4.6.2025).

člena 346 PDEU za nacionalne ukrepe, ki vplivajo na druga pravila Unije, na primer na področju javnih naročil za obrambo. Pravila za spodbujanje vseevropskega trga obrambnih proizvodov izboljšujejo gospodarske pogoje za naložbe v proizvodnjo za potrebe obrambe ter tako krepijo varnost Unije in njenih posameznih držav članic. Na področjih, ki niso povezana z državno pomočjo, se bodo vsi zahtevki za uveljavljanje odstopanja iz člena 346 PDEU še naprej natančno proučevali.

Tretjič, kadar javna podpora pomeni **državno pomoč** in ne spada na področje uporabe člena 346 PDEU, je lahko zajeta v možnostih združljivosti, ki so na voljo na podlagi obstoječih smernic in okvirov o državni pomoči ali uredbe o splošnih skupinskih izjemah⁽²⁵⁾. Taka pomoč v obliki individualne pomoči ali shem pomoči se lahko odobri tudi neposredno na podlagi člena 107(3)(c) PDEU. V skladu s to določbo lahko Komisija šteje, da je pomoč za pospeševanje razvoja določenih gospodarskih dejavnosti, vključno z bistvenimi vložki za proizvodnjo obrambnih proizvodov in storitev, združljiva s pravili o državni pomoči, kadar ne spreminja trgovinskih pogojev v obsegu, ki bi bil v nasprotju s skupnimi interesi. Komisija bo pri splošnem tehtanju pozitivnih in negativnih učinkov na konkurenco in trgovino ustrezno upoštevala prispevek ukrepa k cilju glede obrambne pripravljenosti do leta 2030 ter posebnosti obrambnega trga, na katerem povpraševanje prihaja od držav članic, ki nadzorujejo nabavo obrambnih proizvodov in tehnologij, vključno z izvozom. Elementi, ki jih je treba pozitivno upoštevati pri splošnem preskusu tehtanja, lahko na primer vključujejo dejstvo, da je pomoč dodeljena v okviru programov EU⁽²⁶⁾, prispevek naložbe k potrebam Unije po odpornosti in potrebo, da države članice zaščitijo svoje bistvene varnostne interese; čezmejno sodelovanje, ki ga podpira projekt, če je ustrezno; pozitivne učinke na interoperabilnost in zanesljivost oskrbe z obrambnimi proizvodi ali njihovimi vložki v Uniji⁽²⁷⁾, zmanjšanje odvisnosti od tretjih držav ali prispevek projekta k zapolnitvi vrzeli v kritičnih obrambnih zmogljivostih, med drugim tudi tistih, ki so opredeljene v beli knjigi in uredbi o instrumentu SAFE⁽²⁸⁾.

Komisija bo prednostno obravnavala ukrepe, katerih cilj je obrambna pripravljenost, ne glede na to, ali so priglašeni kot individualna pomoč ali kot shema pomoči. V svoji oceni bo zagotovila, da je taka podpora, če pomeni državno pomoč, ki jo je treba priglasiti, potrebna in sorazmerna ter da ne vodi do prekomernega nadomestila. Komisija bo še posebej pozorna na vprašanja ali zahteve po pojasnilih, ki bodo izražene v okviru priprav držav članic na izvajanje instrumenta SAFE, v skladu s časovnim razporedom iz navedenega instrumenta⁽²⁹⁾, poleg tega bo tudi ocenila, ali povečanje proizvodnje za potrebe obrambe in/ali okrepitev obrambne industrije za dosego obrambne pripravljenosti do leta 2030 povzroča nekatere omejitve v sektorjih, povezanih z obrambo, ki med drugim

(25) Uredba Komisije (EU) št. 651/2014 z dne 17. junija 2014 o razglasitvi nekaterih vrst pomoči za združljive z notranjim trgom pri uporabi členov 107 in 108 Pogodbe.

(26) Kot so programi EU za obrambno industrijo in kohezijski skladi.

(27) Na primer, kadar lahko proizvodi zadovoljijo potrebe več uporabnikov v Uniji, se izvajajo strukturirani ukrepi za zagotovitev raznolike oskrbe.

(28) Uredba Sveta (EU) 2025/1106 z dne 27. maja 2025 o vzpostavitvi instrumenta za varnostne ukrepe za Evropo (SAFE) s krepitvijo evropske obrambne industrije (UL L, 2025/1106, 28.5.2025).

(29) Države članice, ki želijo prejeti finančno pomoč v okviru instrumenta SAFE, morajo svoj interes prijaviti do konca julija 2025. Kmalu zatem bodo od Komisije prejele uradno obvestilo o okvirnih dodelitvah zneskov posojil, ki so na voljo vsaki državi članici. Države članice bodo morale do konca novembra 2025 predložiti prošnjo za finančno pomoč skupaj s svojim naložbenim načrtom za evropsko obrambno industrijo. Podpis sporazuma o posojilu s Komisijo bo državam članicam omogočil prejemanje sredstev.

izhajajo zlasti iz omejenega dostopa do financiranja. Komisija bo po potrebi zagotovila ustrezne in pravočasne smernice o oceni javne podpore obrambnemu sektorju⁽³⁰⁾. Da bi Komisija razumela, ali so take smernice potrebne, in če so, kakšen naj bi bil njihov morebitni obseg, bo proaktivno pridobivala prispevke v stalnem in strukturiranem dialogu z državami članicami (v katerega bodo vključeni vsi ustrezni organi, npr. tistimi, ki so odgovorni za državno pomoč, industrijo in obrambo) in drugimi deležniki.

Povečanje javnih naložb v obrambo je potrebno in nujno, vendar to ne bo dovolj. V sporočilu o uniji prihrankov in naložb⁽³¹⁾ je bil v skladu z belo knjigo o obrambni pripravljenosti do leta 2030 poudarjen pomen mobilizacije zasebnega financiranja za obrambno industrijo, poleg tega je bilo v njem navedeno, da so potrebni odločni in nujni ukrepi za znatno povečanje možnosti financiranja za podjetja evropske obrambne tehnološko-industrijske baze. Evropska podjetja, tudi mala in srednja podjetja ter podjetja s srednje veliko tržno kapitalizacijo⁽³²⁾, morajo imeti boljši in prožnejši dostop do kapitala, vključno z jamstvenimi instrumenti za zmanjšanje tveganja naložb, da bi lahko svoje rešitve prenesla v industrijski obseg in pospešila krepitev industrije, ki jo potrebuje Evropa.

V okviru sklada InvestEU⁽³³⁾ za operacije financiranja ali naložbene operacije, opredeljene kot „strateške naložbe“, vključno s tistimi na področju obrambe, veljajo posebne omejitve upravičenosti, ki lahko ovirajo sposobnost učinkovite uporabe sklada InvestEU za podporo naložbam v evropsko obrambno tehnološko-industrijsko bazo. Komisija predlaga, naj se merila za upravičenost za obrambni sektor prilagodijo posebnostim finančnih instrumentov (dolg, jamstva za dolg in lastniško financiranje), ki so na voljo v okviru sklada InvestEU, hkrati pa naj se ohranijo potrebni zaščitni ukrepi. To bo izboljšalo in poenostavilo dostop do financiranja ter omogočilo boljšo podporo rasti in razvoju evropske obrambne tehnološko-industrijske baze.

Čeprav okvir Unije za trajnostno financiranje⁽³⁴⁾ ne preprečuje financiranja obrambnega sektorja, bi lahko finančnemu in obrambnemu sektorju koristila dodatna pojasnila o njegovi uporabi, in sicer v obliki obvestila o smernicah. Da bi Komisija vlagateljem zagotovila pravno varnost, pojasnjuje, da bi bilo treba v okviru izvzetij iz referenčnih vrednosti, usklajenih s Pariškim sporazumom, in referenčnih vrednosti za podnebni prehod, upoštevati le orožje, ki je prepovedano z mednarodnimi konvencijami o orožju, katerih pogodbenica je večina držav članic. Poleg tega pojasnjuje, da se potrebe in posebnosti obrambne industrije v celoti upoštevajo pri obveznostih poročanja o trajnostnosti, pri čemer zlasti pojasnjuje, da je pri obrambni industriji v primerjavi z drugimi sektorji večja verjetnost, da bo uporabila določbe za zadržanje občutljivih informacij (na primer o količinah dobavljenih surovin ali nekatere finančne informacije,

⁽³⁰⁾ Smernice o združljivosti državne pomoči imajo lahko glede na potrebe različne oblike, od priročnika z ustreznimi precedenčnimi primeri ali razlagalnega obvestila do samozavezujočih smernic ali okvirov Komisije.

⁽³¹⁾ Sporočilo Komisije Unija prihrankov in naložb – Strategija za povečanje blaginje prebivalstva in spodbujanje gospodarske konkurenčnosti v EU (COM(2025) 124 final).

⁽³²⁾ Priporočilo Komisije (EU) 2025/1099 z dne 21. maja 2025 o opredelitvi malih podjetij s srednje veliko tržno kapitalizacijo (C/2025/3500, UL L, 2025/1099).

⁽³³⁾ Uredba (EU) 2021/523 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. marca 2021 o vzpostavitvi Programa InvestEU in spremembi Uredbe (EU) 2015/1017 (PE/74/2020/REV/1, UL L 107, 26.3.2021, str. 30).

⁽³⁴⁾ Uredba (EU) 2020/852 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. junija 2020 o vzpostavitvi okvira za spodbujanje trajnostnih naložb ter spremembi Uredbe (EU) 2019/2088 (UL L 198, 22.6.2020, str. 13).

povezane s trajnostnostjo). Če bo to upravičeno, bo v zvezi s tekočimi revizijami direktive o poročanju podjetij o trajnostnosti⁽³⁵⁾ pri prihodnjem pregledu evropskih standardov poročanja o trajnostnosti⁽³⁶⁾ leta 2025 izvedla dodatne prilagoditve. Nazadnje bo Komisija pri pregledu uredbe o razkritjih v zvezi s trajnostnostjo⁽³⁷⁾ po potrebi zagotovila pojasnila o razmerju med naložbami v obrambo in okvirom EU za trajnostnost, da se doseže cilj glede obrambne pripravljenosti.

Razvoj spretnosti in zagotavljanje zaposlitvenih okvirov, prilagojenih obrambni pripravljenosti

Odprava vrzeli v zmogljivostih in povečanje proizvodnje za potrebe obrambe sta odvisna od razpoložljivosti specializiranih spretnosti in inovativnih talentov v obrambni industriji, vključno z akterji v dobavni verigi, od malih in srednjih podjetij do glavnih izvajalcev. Čeprav ima evropski obrambni sektor usposobljeno in specializirano osebje, bo morala industrija za obsežno povečanje obrambne industrije privabiti, usposobiti, zaposliti, izpopolniti, preusposobiti in zadržati več talentov – od tehnikov do inženirjev in specializiranih strokovnjakov. V zvezi s tem je osnovni pogoj povečanje deleža diplomantov s področja naravoslovja, tehnologije, inženirstva in matematike. Unija spretnosti⁽³⁸⁾, vključno s strateškim načrtom za izobraževanje na področju naravoslovja, tehnologije, inženirstva in matematike, na katerem temelji, bo olajšala izpopolnjevanje in preusposabljanje delovne sile za podporo obrambni industriji, med drugim s krepitvijo pakta za spretnosti⁽³⁹⁾ ter pregledom in izvajanjem ciljno usmerjenih akademij za spretnosti ter podpiranjem centrov poklicne odličnosti. Komisija bo podpirala dodatne centre poklicne odličnosti za obrambno industrijo ter mobilnost delovne sile in izobraževanje na področju obrambe v skladu s strategijo za evropsko obrambno industrijo⁽⁴⁰⁾, zlasti prek možnosti, ki jih ponujajo programi za evropsko obrambno industrijo in Erasmus+.

Zagotavljanje visokih standardov za zdravje, varnost in pravice delavcev vojaških sil in delavcev v obrambni industriji je ključnega pomena, da se v celoti doseže cilj glede obrambne pripravljenosti Evrope ter privabi in zadrži usposobljeno osebje. Vojaško osebje in delavci v industriji imajo ključno vlogo, ko na naših mejah divja vojna, pa tudi pri vzpostavitvi trajnega miru v Evropi. Direktiva o delovnem času⁽⁴¹⁾ je temelj pravnega reda Unije na področju zaposlovanja in socialnih zadev, saj z minimalnimi standardi za delovni čas in počitek varuje zdravje in varnost delavcev. V obstoječem geopolitičnem okolju je

⁽³⁵⁾ COM(2025) 81 final.

⁽³⁶⁾ Delegirana uredba Komisije (EU) 2023/2772 z dne 31. julija 2023 o dopolnitvi Direktive 2013/34/EU Evropskega parlamenta in Sveta glede standardov poročanja o trajnostnosti (COM(2023) 5303, UL L, 2023/2772, 22.12.2023).

⁽³⁷⁾ Uredba (EU) 2019/2088 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. novembra 2019 o razkritjih, povezanih s trajnostnostjo, v sektorju finančnih storitev (PE/87/2019/REV/1, UL L 317, 9.12.2019, str. 1).

⁽³⁸⁾ Sporočilo Komisije o uniji spretnosti (COM(2025) 90 final, 5.3.2025).

⁽³⁹⁾ Sporočilo Komisije o programu znanj in spretnosti za Evropo za trajnostno konkurenčnost, socialno pravičnost in odpornost (COM(2020) 274 final, 1.7.2020).

⁽⁴⁰⁾ Skupno sporočilo o novi strategiji za evropsko obrambno industrijo: doseganje pripravljenosti EU z odzivno in odporno evropsko obrambno industrijo (JOIN(2024) 10 final, 5.3.2024).

⁽⁴¹⁾ Direktiva 2003/88/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. novembra 2003 o določenih vidikih organizacije delovnega časa (UL L 299, 18.11.2003, str. 9).

treba pri uporabi določb Direktive posebno pozornost nameniti cilju glede obrambne pripravljenosti, da bi dosegli obrambno prožnost in spodbudili krepitev industrije do leta 2030. Kar zadeva industrijsko proizvodnjo in zagotavljanje povezanih storitev v obrambnem sektorju, Komisija pojasnjuje, da se lahko odstopanja, predvidena v Direktivi⁽⁴²⁾, uporabijo v primeru povečanja dejavnosti, med drugim za obrambno pripravljenost, ter poziva države članice, naj pri njihovi uporabi zagotovijo pravno jasnost in pravno varnost. V zvezi z oboroženimi silami je Sodišče potrdilo, da se uporaba Direktive lahko opusti v zvezi z nekaterimi posebnimi dejavnostmi, vključno z aktivno napotitvijo. Komisija bo ob ohranjanju obstoječe prožnosti sodelovala z državami članicami in socialnimi partnerji pri uporabi Direktive za vojaško osebje v oboroženih silah, med drugim pri vprašanju, ali je primerno spremeniti Direktivo, da bi okrepili obstoječe izjeme.

Sklep

Na evropskih tleh znova potekajo oboroženi spopadi, ob tem se okoli nas množijo geostrateške in hibridne grožnje. V tem desetletju se bo vzpostavil nov mednarodni red. Če nočemo zgolj sprejeti posledic, ki jih bo to imelo za Evropo in svet, moramo ta novi red oblikovati sami. Zdaj je čas, da okrepimo obrambno pripravljenost Evrope, ki je oslabljena zaradi desetletij premajhnih vlaganj v obrambne zmogljivosti, pomembnih vrzeli v zmogljivostih in nepotrebne birokracije, ki jih morajo države članice nujno odpraviti.

Zaradi velikega povečanja evropskih obrambnih izdatkov, napovedanega v načrtih ReArm Europe in Pripravljenost 2030, ki ju spremlja poseben finančni instrument za podporo naložbam držav članic v obrambo, je treba ponovno pregledati obstoječo zakonodajo EU, da bi bila prožnejša in spodbujala večje naložbe v obrambo. Preprostejša, hitrejša in prožnejša. Na podlagi izida obsežnih javnih posvetovanj ter strateških dialogov in dialogov o izvajanju, ki so potekali z industrijo in državami članicami, se v tem zbirnem svežnju za obrambno pripravljenost predlaga sprememba miselnosti za obrambno pripravljenost in prožnost v zakonodajnem okviru Unije: odpraviti regulativne ovire, poenostaviti in uskladiti pravila in postopke, ki so specifični za obrambni sektor, ter predpise Unije, ki vplivajo na obrambno industrijo in niso specifični za obrambo. V njem so obravnavani izzivi obrambne industrije, ki evropski obrambni tehnološko-industrijski bazi onemogočajo, da bi se čim prožneje odzivala na sedanje povečane potrebe Unije, zlasti ob upoštevanju povečanih svetovnih napetosti in vojne agresije v Ukrajini.

Zgodovina ne odpušča niti omahovanja niti odlašanja. Naša naloga je, da zagotovimo evropsko neodvisnost. Ta zbirni sveženj za evropsko obrambno pripravljenost je pomemben korak k izgradnji neodvisne Evrope, ki si bo prizadevala za evropski mir (*Pax Europaea*) ter krepila zmogljivost Evrope za ohranjanje miru in varnosti, da bo naša prihodnost brez prisile in agresije ter da bodo lahko naslednje generacije živele evropske sanje, za katere so se ustanovitelji Evropske unije tako trdo borili, v miru in blaginji, brez vojn in z njimi povezanih ogromnih človeških žrtev in okoljske škode.

⁽⁴²⁾ Zlasti v členih 17 in 18 Direktive 2003/88/ES.